

A „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” pályaudvari- és vasúti missziója.

Írta: özv. dr. Pap Jánosné,
a „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” pályaudvari
missziós szervezeteinek vezetője.

Egyesületünk első nagynevű elnöke gróf Tisza István nemcsak névleg fogadta el a neki felajánlott elnöki méltóságot, hanem személyének és erős egyéniségének egész súlyával, lelkének idealizmusával állott szociális feladataink megvalósításának élére, amely egyik főcéljául az erkölcsi veszélyben lévő nők védelmét és oltalmát tűzte ki. Ezen fontos célkitűzés egyik problémáját a vasutakon és hajókon utazó magányos nők, és gyermekek intézményes támogatása képezte. A pályaudvari misszió ugyanis szorosan összefügg a leánykereskedés elnyomására Párizsban 1904. május 18.-án létrejött, s azóta nálunk is becikkelyezett, nemzetközi megállapodás követelményeivel és kötelezettségeivel, amelynek lelkiismeretes betartása alapul szolgál azon nemzetvédelmi törekvések nemes feladatának, mely szerint hazánk ifjúsága, a jövő anyái oltalomban, és védelemben részesüljenek a sokszor tudatuk alatt reájuk leselkedő erkölcsi veszélyek ellen.

1913-ban gróf Tisza István elnök indítványára létrejött egy szövetség a különböző felekezeti, társadalmi egyesületek: úgymint a Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen, a Katholikus Háziasszonyok Országos Szövetsége, a Lorántffy Zsuzsanna Egyesület, a Munkát Kereső Nők Otthona, a Thabita Jótékony Nőegylet és a Pesti Izraelita Nőegylet összefogásával a „Pályaudvari Missziót Fenntartó Egyesületek Országos Szövetsége” címmel.

Ezen Szövetség célul tűzte ki, hogy a vidékről, a falvakból a fővárosba érkező, vagy külföldre utazó nőket, úgy erkölcsileg, mint anyagilag támogassa, befogadásukra menhelyeket és otthonokat létesítsen, amelyekben a szolgálatot kereső nők továbbutazásukig díjtalan ellátásban és lakóhelyben részesüljenek.

1914. év májusában gróf Tisza István elnöklete alatt tartott alakuló közgyűlésen, egyhangú nagy lelkesedéssel, a Szövetség elnökéül gróf Tisza Istvánt választotta meg, ügyvezető elnökéül pedig dr. Rottenbiller Fülöp, akkori igazságügyminiszteri tanácsost, aki nagy szaktudásával, fáradhatatlan agilitásával, és hivatalos működéséből kifolyó összekötései révén, kiváló érdemeket szerzett magának ezen, csakhamar rendkívül fellendült munkakör kiépítésében.

A Szövetség első reprezentánsai a következő illusztris társaságból alakultak: az elnökségen kívül a „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” főtitkára, Latinovits Róza, Szegedy-Masszák Aladárné, gróf Chotek Rudofné, Szilassy Aladárné, Dessewffy Emma, Raffay Sándorné, Gárdonyi Neumann Frigyesné és többen mások, akik akkor már mindannyian közismert tényezői és úttörői voltak a nagy szociális feladatok megoldásáért harcoló női társadalomnak.

A Szövetség 1914. év telén központi irodát nyitott a VIII. József-körút 8. sz. alatti helységben, majd, amikor ez szűknek bizonyult, megnyitotta új otthonát, Vas-utca 3. sz. alatt. Közös érdekek hathatós szemmeltartása mellett, egyöntetű intézkedéseket léptetett életbe közös anyagi hozzájárulással. A Társegyesületek közös szabályzat alapján igazolvánnyal ellátott megbízottakat alkalmaztak a főváros különböző pályaudvarain és nyáron a hajóállomásokon, akik időnként a „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” központi irodájában tartott tanácsüléseken beszámoltak munkájukról és tapasztalataikról, amihez a vezetőség is mindenkor hozzáfűzte értékes észrevételeit. Ezen értekezletek gazdag anyaga volt a hajtóerő, amely ezt a sokoldalú munkakört fejlesztette és irányította. Ez az alapos szervezési munka tette lehetővé, hogy rövid időn belül a pályaudvari misszió a társadalom egyik mentőszervévé alakult.

1914-ben szinte máról-holnapra ébredt az ország ama rémületes tudatra, hogy világháború vészes lángjai égnek a feje felett. A rémület hevében a magyar honleányok szívében, s a tanács vezetőségének, de a bizottság minden egyes tagjának lelkében is felébredt a vágy, a kötelességérzet, minél többet tenni és áldozni a hazáért, ellenszolgáltatásul a védelmére indult hősök küzdelmeiért. Ezen súlyos idők járásában a „Pályaudvari Missziót Fenntartó Egyesületek Országos Szövetsége” becsülettel megállotta helyét. Kiterjesztette munkakörét, együttműködött a hatóságokkal, irányított, buzdított, alkalmazkodott a felmerült helyzetekhez, és mintegy összekötő szervvé vált a közönség és a hivatalos közegek között.

Ebben az időben a Keleti pályaudvar jóformán kizárólag katonai felügyelet alá jutott. Végnélküli katonavonatok indulnak naponta, felvirágozott, zeneszóval elindított katonák tömésével, a nagy bizonytalanság felé. Maga az utasforgalom foly-

ton gyérült, mivel a posta-vonatokon jóformán csak rendőrileg engedélyezett igazolvánnyal lehetett útrakelni. A fennálló nehézségek tehermentesítéséül csakhamar nagy átcsoportosítások történtek a Ferencvárosi pályaudvarra, ahol a missziós munkatársaknak rendkívül tág tere nyílt különböző, sokirányú egyéni tevékenységekre.

Minden tilalom dacára rengeteg nő vegyült a katonaszállítások területére, ki búcsúzni kívánt hadbavonuló hozzátartozójától, ki kalandot keresett a tömegben, és csaknem naponta 5–6 leány került a rendőrség kezére, miközben megbízottaink figyeltek a körülöttük lappangó veszélyekre. Egyre-másra tűntek fel hiénák módjára lélekkúfárok, kerítők, csábítók, helyszerzők megbízottai, hogy csalárd fondorlatokkal vessék ki erkölcstelen célzatokkal hálójukat egyesekre, és toborzásra szánt csoportokra, úgy a vidék, mint a főváros területén. Maga a vasutas tisztviselők vezetősége megütközéssel állapította meg a fennálló erkölcsi veszélyeket.

A Ferencvárosi p. u. közelfekszik a csepeli gyárhoz, amelyekben akkoriban az egyre növekedő férfihiány miatt igen sok nő jutott munkaalkalomhoz, akik esténként, éjszakánként, ellepték az állomás környékét. Egyik fiatalkorú pártfogoltunk révén jutott tudomásunkra, hogy azon nők számíthattak azonban állandó munkára, akik alávetették magukat a munkavezetők erkölcstelen követelményeinek. A gyárak vezetői, bár tudták, hogy a lecsökkenő férfi létszám miatt a nők ki vannak szolgáltatva a munkavezetők önkényének, de tehetetlenek a helyzettel szemben, s azt ajánlottak, szerezzünk szociális védelmet a munkásnők részére.

Ennek intézményes megszervezésére dr. Rottenbiller Fülöp ügyvezető elnök közbenjárásával, a Szövetség tanácsstagjai beléptek a Fiatalkorúak Felügyelő Hatóságába, kapcsolatot létesítettek a rendőrbíróssággal, összeköttetésbe léptek a különböző patronage-okkal és jóléti intézményekkel, s ezen a réven számtalan esetben volt alkalmuk a hatóságok közegeit nyomravezetni. Csatlakoztak továbbá a Népjóléti Központ háztartási-munka-ügyi szakosztályához is, és egy ideig közösen teljesítették a pályaudvari missziós feladatokat.

A háború kezdetén egyik igen jelentős munkakörévé vált a Szövetségnek az erdélyi menekültek ügye. Üdítő állomások létesültek a Ferencvárosi pályaudvaron és a Rákosi állomáson; az előbbi helyen csak átmenetileg, de a Rákosi állomáson a Szövetség több missziós megbízottja két hónapon át felváltva, éjjel-nappal osztotta az ételmezt a menekültek között, és hathatós segítséget nyújtott elhelyezésük érdekében.

Ezen eredményes munkateljesítményre felfigyelt az akkori belügyminiszter, Sándor János is, és nagy elismeréssel nyilatkozott róla. Több tekintélyes napilap cikkek keretében ismertette a „Pályaudvari Missziókat Fenntartó Egyesületek Orszá-

gos Szövetségének” működését, mire számosan keresték fel írásban és személyesen a Szövetség Vas utcai otthonát, sőt amikor a főváros vette kezébe a menekültek ügyét, kikérte a missziós munkatársak tanácsait. Nagy mérvben vették továbbá igénybe szolgálataikat a Keleti p. u.-i állomáson, az Oroszországból nagy számban átvonuló, lábadozó német katonák. Franciaországból is tömegesen érkeztek haza a magyar internáltak és a szerencsétlen kiutasítottak, kik mindenüket elhagyva, a hazájuktól való hosszú távollét után összeköttetésüktől elszakítva, teljesen rá voltak utalva a társadalom könyörületes segítségére. Ebben a munkában nagy eredménnyel vette ki részét a pályaudvari misszió kívül a Feministák Egyesülete is ! A Vas-utcai otthon felszaporított férőhelyének minden helye le volt foglalva, részben átutazó, részben vidékről jött munkátkereső nőkkel, de igen sokan jöttek Cseh- és Morvaországból, Sziléziából, sokszor jómódban volt családok gyermekei, kik elhelyezésért könyörögtek, mert hazájukban még sokkalta nehezebbé vált az élelmezés és a kenyérgyártás problémája. 1916-ban 2.313 nőnek az ellátása nyert az Otthonban elintézését.

A misszió megbízottai nyáron a hajóállomásokon fejtettek ki elismerésre méltó munkát, és csakhamar rájöttek arra, hogy a pályaudvarokon megerősített ellenőrzés következtében, a gyanús elemek a hajókon próbálták üzelmeket lebonyolítani. Hogy ezen segítsen a Szövetség, kapcsolatot teremteti! a délvidéki és a szegedi Fiatalkorúak Felügyelő Hatóságával, és kérelmezte a határokon, különösen az orsovai hajó határállomáson a fiatalkorú utasok fokozottabb ellenőrzését. Amint látható, a Szövetség tehát, úgy általános emberbaráti, mint az állam és a főváros különleges szempontjából is hasznos szociális erkölcsvédő munka részese lett, és mint ilyen elsősorban a fiatalkorúak védelmére helyezte a fősúlyt, szemelött tartva, hogy ez a nemzet jövője érdekében nagyon fontos.

Eredményeivel elérte a Szövetség, hogy Budapest székesfőváros a Népjóléti Központ előterjesztésére a „Pályaudvari Missziókat Fenntartó Egyesületek Országos Szövetségét” népjóléti intézménynek minősítette, s mint ilyent anyagi támogatásban részesítette. De működését méltányolta az Országos Hadigondozó Hivatal is, és ugyancsak juttatott részére pénzsegélyt. A forgalom növekedésével szemben ezen adományok azonban nem bizonyultak elegendőnek, miért is gróf Tisza István elnök és Latinovits Róza főtitkár kérelmére a belügyminisztérium és a külügyminisztérium több alkalommal nyújtott hathatós segítséget.

Hosszú időközön át hazánk csaknem egészen el volt zárva a határain túl fekvő országoktól és nemzetektől, és ezen történelmi válságos helyzetben, a szövetséges felekezetek egyesületeinek legtöbbje olyan súlyos helyzetbe jutott, hogy egyik a má-

sik után kénytelen volt visszavonulni saját munkateljesítményének szűkebb határai közé. Végül a Szövetségnek is csak két társtagja maradt együttműködésben: a Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen, és a Katholikus Háziasszonyok Országos Szövetsége, hogy elszántan, nagy erőfeszítések árán, tovább folytassa pályaudvari és vasúti missziós munkásságát. A Vas-utcai otthon anyagiak hiányában feloszlott, gondoskodás történt azonban arról, hogy a pártfogoltak továbbra is el legyenek helyezhetők átmeneti otthonokba: a Katholikus Háziasszonyok Országos Szövetsége Mária-utcai székházába, a Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen, részben a Markó-utcai Katholikus Patronage által rendelkezésre bocsátott helységekbe, részben Egyesületünk Magdolna Otthonába.

Végre a háború befejezése után nagysokára a személyforgalomban kezdett örvendetes javulás beállani, aminek egyik oka a nemzetközi gazdasági érdekek közössége volt és a konszolidálódásra való általános törekvés. Amily mértékben kezdett felszabadulni a forgalom nagy lekötöttsége, olyan mértékben térhetett vissza a pályaudvari misszió eredeti rendeltetéséhez.

Ebben az időben sok volt a tanítás alól felmentett tanítónők száma, kik különböző jóléti intézményekben nyertek beosztást. A „MELE” budapesti pályaudvari missziós működését hat éven át 1930-ig 7 szolgálatra beosztott tanítónő végezte kiváló lelkiismeretes ügybuzgalommal, mely munkáról a központi irodába benyújtott havi jelentéseikben beszámoltak. Egyik hűséges, kipróbált régi munkatársunk, özv. Marcsek Ferencné már több mint két évtized óta gyakorolja, igazi hivatásos érzéssel, tapasztalatokban gazdag missziós tevékenységét.

Kevesen ismerik a pályaudvari missziós szolgálat lényegét, melyet nehéz szavakba foglalni, mert nem lehet azt előírt szabályok sablonos korlátai közé szorítani. Egyénileg kell, hogy érvényesüljön a missziós szolgálatot teljesítő nők szociális lelkülettel párosult nagy körültekintése, életrevalósága, fáradhatatlansága, egyszóval a szív, lélek, jóakarát, erély, tapintat, értelem kell, hogy sugalmazza a gyakorlatban előforduló igen sok irányú eljárást. Ezek a missziós eljárások valóban sokoldalúak: felemlítendő ezek között pl. megfigyelés a leánykereskedés és kerítés szempontjából, általános erkölcsvédelem, útbaigazítás^ tanácsadás, gyanúsnak tetsző esetek tapintatos lebonyolítás^ betegek felkarolása, kórházba juttatása, állásközvetítések, a Iá-városba ismeretlenül érkező nők átmeneti elhelyezése ezen éHt szolgáló otthonokba, a fővárosba vidékről igen nagy szamn\al járó iskolás gyermekek között az erkölcsi rend fenntartása, hatósági hazautaztatások és útlevélügyek elintézése, stb., stb., amelyek csak példák a sok tennivaló közül.

Érzékeny veszteséget jelentett az Egyesületre, amikor a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletére, az említett

tanerőket eredeti munkakörükbe visszahelyezték. Ezen veszteség oly módon nyert megoldást, hogy Egyesületünk a Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetségével és az időközben a pályaudvari munkánkhoz társult Magyar Protestáns Nők Országos Szövetségével együtt, közös csökkentett munkatervet fogadott el és léptetett életbe.

Amikor a gazdasági válság a vidéken is egyre jobban éreztette hatását, s egyre növekedett a munkanélküliség és a megélhetés gondja, a falusi leányok csoportosan jöttek a fővárosba munkaelhelyezést keresni. Azonban a gazdasági leromlás következtében a háztartásokban annyira lefokozódott a cseléd tartók száma, hogy egyre bizonytalanabbá vált a munkát kereső nők sorsa. A „MELE” pályaudvari missziós munkatársak nagy jóindulattal és szeretettel igyekeztek őket rávenni, hogy térjenek vissza a nekik védelmet nyújtó otthonaikba a főváros sokfelől rájuk leselkedő erkölcsi veszélyei elől. Igyekeztek ezt azzal is elősegíteni, hogy ingyenes hazautaztatást eszközöltek ki részükre. Ez nem zárta azonban ki azt, hogy ha módját ejtették, álláshoz, vagy munkához ne juttassák őket. De ezen megmentett esetek csöppek voltak csupán a tenger hullámzó áradatában, tudott dolog ugyanis, hogy a nélkülözés és a munkanélküliség melegágya a prostitúciónak.

Voltak idők, amikor feltűnően sok volt azon betegek száma, akik a kórházakból, helyszűke miatt félig gyógyultan bocsáttattak el, és vették igénybe a pályaudvari missziók segítségét. Ugyancsak mindenkor a legmelegebb támogatásban részesültek nálunk az átutazó kisgyermekes anyák, akiket nemcsak, hogy élelemben részesítettünk, de akárhányszor vállaltuk az apróságok felügyeletét, amíg az anya elintézte a városban dolgait. Nehezen érthető, de való tény, hogy gyakori tünetté vált az állomásokon a lelketlen szülők által magukra hagyott gyermekek esete, kiket legtöbbször a rendőrség vett további gondozás alá.

Az idegenforgalom voltaképpen a jubileumi Szent Imre-évben erősen emelkedett, amikor is a kötelességtudó munkatársak állandóan rendelkezésre állottak az utasoknak tanácsaikkal, közbenjártak útlevél- és vízumügyekben, nyelvismereteiket érvényesítették, s nem egy hálás levél bizonyítja, hogy figyelmük milyen méltánylásra talált. A külföldiek Egyesületünk pályaudvari missziójának jóhírét magukkal vitték.

Egyesületünk megbízottainak ismertető-jele a „MELE” névvel ellátott fehérkeresztes jelvény és a nemzetiszínű karszalag. A várótermekben és az állomások folyosóin az IBUSZ igazgatóságának megértő jóvoltából elhelyezett plakátok hirdetik a „MELE” pályaudvari missziós szervezetének rendeltetését, és otthonaink, valamint központi irodánk címét.

Ezen intenzív eredményeket a munkatársak lelkiismeretes buzgóságán kívül rendkívül nagy mértékben mozdították elő a vasúti és államrendőrségi hatóságok nagyrabecsült vezetői, akik

A „MELE” pályaudvari missziós plakátja a budapesti Keleti pályaudvaron.

érdekeinket mindenkor a legnagyobb megértéssel támogatták: elsősorban a MÁV. elnök-igazgatói, kezdetben Kelety Dénes, később dr. Samarjay Lajos, jelenleg dr. Senn Ottó, valamint az állomások kitűnő, készséges főnökei, s a rendőrkirendeltségek vezetői, akik dr. Ferenczy Tibor főkapitány intencióinak megfelelően mindenkor készséggel állanak a vasúti missziók rendelkezésére.

A budapesti pályaudvarokon lefolytatott működés azonban hiányos maradt mindaddig, amíg ezen nemzetvédelmi és emberbaráti teljesítményhez nem nyertük meg a trianoni határok és fontosabb gócpontok vezetőségeit is. *Jelenleg Egyesületünk keretében Budapesten kívül, a következő helyeken működnek vidéki kirendeltségek: Lőkösháza. Kelebia, Sopron, Gyékényes, Oroszvár, Miskolc, Sátoraljaiújhely, Magyarboly, Kőtegyán, Bánréve, Nyíregyháza, Záhony, Kisvárda, Somoskő-újfalu.*

A budapesti és vidéki kirendeltségekkel létesített kapcsolatok igen nagy jelentőséggel bírnak nemzetközi vonatkozásban is. Genfben a Nemzetek Szövetsége V. Bizottságában, melyben Magyarországot Apponyi Albert gróf özvegye képviseli és minden alkalmat felhasznál arra, hogy hazai érdekeinket kiemelje, beható megbeszélés tárgyát képezték az egyes országok szociális problémái és intézményei, ezek között a pályaudvarok, hajóállomások és kikötők felügyelete, valamint a nőmozgalmi kérdések jogos követelményei, stb. Köztudomásúlag ezen tanácskozások eredménye, hogy létrejött egy nemzetközi egyezmény csaknem minden ország és kormány hozzájárulásával, s a ratifikáló nemzetek ezzel erre vonatkozó kölcsönös kötelezettséget vállaltak magukra.

A magyar állam részéről, ezen egyezménynek az 1925. évi XIX. t. c-be való iktatása után a m. kir. belügyminiszter 151.041/VIII-1925. sz. alatt kelt rendeletével, megbízta a Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen-t. mint félhivatalos szervét, hogy a Katholikus Háziasszonyok Országos Szövetségével, valamint a Magyar Protestáns Nők Országos Szövetségével karöltve, a határállomásokon és fontosabb gócpontokon vasúti missziókat alakítson.

Hogy ezen működés létrejött, a legmélyebb hála illeti dr. Tomcsányi Kálmán belügyminisztériumi osztályfőnököt, az Erkölcrendészeti Központi Hatóság főnökét és dr. Schaffer Jenő ny. főkapitányhelyettest, aki akkoriban az Erkölcrendészeti Központi Hatóság vezetője volt. Egyesületünk legfőbb irányítói és támogatói értékes közbenjárásuk által módot nyújtottak arra, hogy mindazok, akik a vidéken hasonló szellemben éreznek, velünk közös munkatérre lépjenek. Amikor az ügyosztály vezetését néhány évre dr. Csatáry Béla miniszteri osztályfőnök vette át, hasonló értékes lekötő jóindulatában részesítette az Egyesület pályaudvari misszióit.

A kormány ezen nemzetközileg elfogadott egyezményét igaz

hazafias megértéssel támasztották alá az állomások közismer-
ten szociális lelkű főnökei is, és velük munkaközösséget vállal-
tak kedves, áldozatkész feleségeik, valamint az államrendőrsé-
gek helyi vezetői.

A belügyminiszter rendeletéből, és a „MELE” megbízásá-
ból ezen sorok írója évente felkeresi az ország határain, és a
fontosabb gócpontokon lévő kirendeltségeinket, és személyes
érintkezések által igyekszik kimélyíteni a közösen vállalt munka
kapcsolatait.

A Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen nagynevű,
dicső emlékű elnöke, dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári
püspök méltányolta szociális törekvéseinket a vidéki szervezetek
zászlóbontása alkalmával is, és a Szociális Missziótársulat „Ke-
resztény nő” c. lapjának hasábjain, ragyogó tollának ékesszólá-
sával több alkalommal intézett buzdító felhívást a mun-
katársakhoz azon elgondolásból kiindulva: „Ha csak egyet-
len lelket is mentett meg valaki életében, halhatatlan ér-
demeket szerzett általa magának”. Ezen érdemszerzéshez az
országhatárokon a legkülönbözőbb esetekben nyílik bőséges al-
kalom.

Talán kevesen tudnak arról, mily sokszor, és mily sokan
vetődnek át a trianoni határokon éhesen, rongyosan, kifosztva,
tanácstalanul, pénztelenül, reménytelenségbe fulladtan úgy
egyesek, mint soktagú családok, s a távolállók bizonyára
nem tudják kellően értékelni, mit jelent az, ha az éhezők ételmet,
a didergők meleg ruhaneműt, a hajléktalanok elhelyezést, a ta-
nácstalanok útbaigazítást és jogvédelmet, a betegek istápolást,
a nincstelenek anyagi támogatást, az erkölcsi veszélyben lévők
oltalmat nyernek. És mennyi azoknak a száma, akik szorongat-
ott helyzetükben a pályaudvari misszióknál vízumok, útlevelek,
pénzsegélyek elintézésével megmenekülnek a súlyos következmé-
nyek alól.

Ugyancsak figyelemre méltó, hogy ma. amikor a család-
védelem súlypontját az ifjúság erkölcsvédelme képezi, mily fon-
tos tényező pl. az a nagy gondosság, amellyel a falukból a vá-
rosokba járó iskolásgyermeket szeretetteljes felügyeletben ré-
szesítik hatóságok és társadalmi szervek egyaránt.

Mindezek talán apró tégláknak tűnnek fel, holott pillérekké
válnak a nagy eszmék és célkitűzések kiépítésében, s a pillérek,
hála Istennek épülnek, amit igazol néhány nemzetközi vonatko-
zásban álló példája azon kiváló teljesítményeknek, mely a vi-
déki missziók értékes működését felöleli. Az idei szomorú tél
folyamán a szerb kiutasítások alkalmával lebonyolítást nyert
ügyek is kiemelik a „MELE” pályaudvari misszióinak fontossá-
gát. Erre vonatkozólag Magyarbolyból dr. Gyöngy Lajos állam-
rendőrségi fogalmazó, a kirendeltség vezetőjének jelentéséből
egy töredék a következő részletekről ad felvilágosítást: „A léc-
utóbbi kiutasítások során, 1934. december 5–10-ig terjedő idő-

ben összesen 548 személyt, és pedig 189 családfőt. 359 családtaggal dobtak át a szerbek Magyarbólyba. A szerencsétleneket barbár módon minden kiutasítási eljárás mellőzésével, és minden indokolás nélkül fegyveres csendőrökkel és községi rendőrökkel összeszedték az elszakított baranyai háromszögbeli községekből, s anélkül, hogy a legszükségesebb holmijaikat is magukhoz vehették volna, Pélmonostorra elhurcolták, ott vasúti kocsikba bezúfolva berakták, és minden átirat nélkül Magyarbóly állomásra átküldték. Az első csoport, melyben 206 személy volt, 1934. december 5-én, az esti 8 órai vonattal érkezett meg Magyarbólyba, teljesen váratlanul, minden előzetes értesítés nélkül, úgyhogy ez még teljesen felkészületlenül ért bennünket. Mégis éjszakára már fűtött vasúti személykocsikba helyeztük valamennyit, másnap pedig már élelmiszert gyűjtöttünk, s a háttárság tábori-konyháján már meleg ételek is készültek részükre. A következő napokon is este érkeztek nagyobb csoportokban a kiutasítottak, mert úgylátszik a balkáni hordák sötét lelke is iszonyodott nappal elkövetni a barbárságot, de ekkor már olyan *nagyszerűen működött a jótékonykodás*, hogy vitéz Harmath Gézané ö nagysága, és feleségem meleg vacsorát és a gyermekek részére tejet oszthattak ki közöttük, mindgyárt megérkezésük után a késő éjjeli órákban is.

Tekintettel arra, hogy a kiutasítottak elhelyezése a községben átmenetileg nem volt keresztülvihető, valamennyit az itteni vasútállomáson e célra visszatartott vasúti személykocsikban helyeztük el, melyeknek állandó fűtéséről úgy gondoskodtam, hogy a főispán úr útján fűtőmozdonyt kértem és kaptam a pécsi MÁV. üzletvezetőségtől. Ügy ebben, mint minden más aktusban is vitéz Harmath Géza, helybeli állomásfőnök és személyzete a legnagyobb odaadással tevékenykedett az ügy érdekében, a vezetésem alatt álló rendőrhatóság a legnagyobb erőfeszítéssel és a leggyorsabb ütemben intézte el a hivatalos teendőket (jegyzőkönyvi kihallgatásokat, stb.) úgy, hogy az ideérkezett kiutasítottakat, mire a következő kiutasított csoport jött, már útbaindítottam az ország belsejébe, és pedig, akiknek az országban valahol hozzátartozóik vannak, azokat hozzátartozóikhoz, akik pedig közellátásra szorulnak, azokat Budapestre. A vasútnál sikerült az összes kiutasítottak részére ingyenes utazást biztosítani a tovább utazáshoz, így minden kiutasított 24 óra alatt már tovább utazott az ország belsejébe, a részére általam személyesen kijelölt helyre. Mint rendkívül felhőborító eseteket említem meg, hogy egy anyát gyermekágyból hurcoltak el 7 napos csecsemőjével, és egy lázas beteg férfit dobtak át betegsége ellenére. Ezeket azonnal orvosi kezelés alá vétettem ideérkezésük után, majd gondoskodtam sürgősen megfelelő elhelyezésükről, stb., stb.”

Kelebiáról Lelkes Antal állomásfőnök közlése szerint: „A *Pályaudvari misszió*, az 1934. évben fokozottabb mérvben fejtett

ki működést, édes véreinknek a szerbek által megszállt területről nagyobb számban való kiutasítása folytán, kiket dr. Balogh Andor államrendőrségi fogalmazóval, a kirendeltség vezetőjével együtt, szomorodott, de szerető szívvel fogadtunk, és meleg váróhelyiségekben helyeztünk el. Kelebiánál 524 kiutasított egyén lépett be, akik elutazásukig mindennemű támogatásban részesültek, szemelőtt tartva Krisztus urunk szavait: amit egynek a legkisebbnek is adtatok, nékem adtatok.”

Lőkösházáról Horváth Iván államrendőrségi kapitány, a kirendeltség vezetője mindenkor értékes jelentéseiből csak néhány eset szolgáljon az ott gyakran megismétlődő ügyek megvilágítására: „A támogatásra szorulóok száma különösen az 1933. év telén növekedett meg erősen, amikor is a románok az általánosan elrendelt idegenellenőrzés során, tömegesen utasították ki az országból mindazon volt magyar állampolgárokat, feleségükkel, gyermekeikkel együtt, akik magyar állampolgárságukról lemondva, a román állampolgárságért folyamodtak, és ilyenekül el is ismertettek, de az elismeréstől számított 10 esztendő még nem telt el. Nap-nap után érkeztek Lőkösházára toloncúton a szerencsétlen családok, akiknek sokszor a legszükségesebb holmijaikat sem volt idejük magukhoz venni. Amíg ügyeiket a rendőrség elintézte, a *pályaudvari misszió* tagjai vették partfogásba az önhibájukon kívül szerencsétlen helyzetbe jutott családokat, akik mindenkor hálásan köszönték meg jötevőik szeretetteljes gondoskodását és fáradozását.”

Hogy mily nehézséggel jár némelykor egy-egy veszélyeztetett helyzet elhárítása, arra jellemző ezen eset: „egy bánáti családot apát, anyát és két serdülő leányt a román hatóságok tolonclevéllal a határra küldtek, hol hivatalos megállapítást nyert, hogy nem magyar illetőségűek, s ezért visszaküldték őket a megszállt területre. Romániában sem akarták azonban illetőségüket elfogadni, és sok huzavona után, végül olyképp intézték el az ügyet, hogy csak a szülőket utasítják ki, a két leányt hajlandók ott tartani, ami által a két csinos leányka a legnagyobb erkölcsi veszélynek lett volna kitéve. Végül a magyar kirendeltségnek sikerült kieszközölnie, hogy a két leány az anyával a magyar határállomáson maradhasson, és a szabályszerű eljárás alá csak az apa vonassék. Több napi ide-oda toloncoltatás után végre sikerült ezen kínos esetet kedvezően elintézni, melynek lefolytatása alatt a *kirendeltség lelkes hölgybizottsága* gondoskodott a család ellátásáról.”

Egy másik esetben a következő súlyos helyzeten kellett segíteni: „Egy elcsatolt területen dolgozó olasz állampolgár bányász, éhesen, kimerülten, teljesen pénztelenül érkezett feleségével és 3 gyermekével, és sírva panaszolta el, hogy évek hosszú során át keserves munkával gyűjtött pénze annál a bányavállalatnál maradt, ahol eddig dolgozott. Hogy ne juthas-

son pénzéhez, a román hatóságok kiutasították családjával együtt, és még annyi időt sem engedtek neki, hogy az olasz követséghez fordulhattak volna oltalomért. Horváth Iván kapitány, kirendeltségünk vezetője, küzdelmes intézkedések során végül módját ejtette, hogy a tisztviselők között gyűjtés útján begyűlt pénzzel, az asszonyt felutaztatta a budapesti olasz követségre, honnan néhány nap múlva távirati értesítés jött, mely szerint tovább utazásukhoz fedezik az anyagiakat. Indulásuk utolsó percében érkezett a már teljesen megtört apa legidősebb fia, kit beteg felesége ágya mellől toloncoltak ki Romániából. A hosszas folyamat alatt az egész családot a *pályaudvari misszió* látta el minden szükségessel.”

A Sopron-déli pályaudvari vasúti kirendeltsége is számos külföldi vonatkozású ügyet bonyolít le, a misszió finom lelkű, agilis vezetője, Winter Ottóné irányítása mellett. Szolgáljon erre bizonysgul egy-két felmerült eset a sok közül, így pl. amikor egy Luxemburgból érkező szegény család két apró gyermekével Pécsre akart jutni szegény bányász szüleikhez, azonban a pénzük elfogyott, és illetőségi okok miatt toloncoltatni nem lehetett őket. Két napi keserves hányattatásuk után, ottani missziónk lelkes vezetője előteremtette a hiányzó 20.– pengőt jóval meghaladó összeget, részben saját, részben Egyesületünk hozzájárulásával, részben adakozás útján, több napon át ellátva az egész családot minden szükséglettel. Egy más alkalommal a rendőri hatóság hívta fel a pályaudvari misszió figyelmét egy szegény, beteg fiatal nőre, aki útlevél- és útiköltség nélkül szeretett volna Wienben lakó anyjához utazni, áldott állapotának utolsó óráiban. Mivel azonban a nő magyar illetőségű volt, az osztrák hatóság visszautasította őt Magyarországra. A nőt a szombathelyi gyermekmenhelyre irányították, hol gyermeke két hét múlva, születése után meghalt. Ekkor újból Sopronon át igyekezett Wienbe jutni, de sem pénze, sem útlevél nem volt, mikor is a misszió fedezte útiköltségét, és az államrendőrség segítségével kijárta, hogy végre útlevél nélkül eljuthasson anyjához.

A záhonyi cseh-szlovák határon, hol a község közel félóranyira van az állomástól, Olajos Imre állomásfőnök és kiválóan jószívű felesége vállalták a missziós teendőket, s vendégszerető házukban adnak szállást és ellátást jóformán naponta, a határállomáson átutazó, vagy ott rekedt utasoknak, egyeseknek és családoknak. Előfordult több alkalommal, hogy heteken át is felkarolták a betegen érkező utasokat, és megesett egy alkalommal, hogy öngyilkossági esetet sikerült megakadályozniok. Ugyancsak kirendeltségünk vezetője, dr. Dalmy István államrendőrségi fogalmazó, végtelen szociális lelkülettel, és sok utánjárással intézi állandóan a cseh határról átkelő, vagy kiutasított földhöz ragadt szegények vízum- és útlevél-nehézségeit, és összeköttetései, és népszerűsége révén a kiutasítottaknak munka-

alkalmat, a hajléktalanoknak elhelyezést szerez, nemcsak a magyar, hanem a cseh megszállt területen lévő Csap határállomáson is.

Az ország túlsó végén fekvő ugyancsak a trianoni cseh határon Oroszváron, kirendeltségünk vezetője dr. Eördögh László államrendőrségi fogalmazó, akinek működésére jellemző utolsó jelentésének a következő részlete: „A társadalom minden rétege közül való nők és gyermekek, kik a határon keltek át, s támogatásra szorultak, nemcsak szóbeli, de anyagi, néha huzamosabb időn át való támogatásban, és ellátásban részesülnek. Példa erre egy kilenc éves kisleány esete, akit a cseh-szlovák hatóságok, mint állítólagos magyar állampolgárt kitoloncoltak. Miután állampolgársága igazolva nem volt, szülei pedig Amerikában élnek, állampolgárságának igazolásáig egy rendőrközeg családja vette pártfogásba, s több héten át gyermekei között gondozta, míg később Zemplén vm. alispánjának rendelkezésére a szombathelyi gyermekmenhelyre szállították, további gondozásra. Másik alkalommal egy szegény artistanőt a cseh-szlovákok több heti fogvatartás után betegen dobtak át a határon. Miután tovább utazni képtelen volt, napokon át orvosi kezelésben és ellátásban részesült, amíg ingyenjeggyel ellátva, folytatni tudta útját Budapest felé.”

Az ország egyik igen forgalmas, több felé elágazó fontos gócpontján Galgóczy Béla felügyelő, állomásfőnök gondos irányítása mellett, Egyesületünknek egy állandó megbízottja dicséretes szép eredménnyel rendszeres felügyeletet gyakorol, részben a nők erkölcsvédelme szempontjából, részben a naponta vidékről iskolába járó több száz gyermek érkezése és különösen vonatba szállása felett.

Intenzív növédelem és gyermekvédelem folyik továbbá Kisvárdán is, Dénes Jenő állomásfőnök és nejének mindenre kiterjedő intézkedéseinek alapján. Ügyszintén a bánrévei határállomáson, Gaal Miklós államrendőrségi fogalmazó, a missziós kirendeltség vezetőjének, és Munka János 'állomásfőnök és feleségének emberszeretettől áthatott támogatásával.

A gyékényesi határállomáson dr. Tóth László kapitánynak, a missziós kirendeltség éber örökös vezetőjének Szomoroci János állomásfőnök felesége nyújt segítséget a felmerülő ügyek lebonyolításában. Sátoraljaújhelyen pedig, Villányi Géza állomásfőnök megértő készséggel irányítja a pályaudvari misszió tevékenységét. Somoskőújfalun kirendeltségünk szociális érzésű vezetője, dr. Haptmann Béla államrendőrségi kapitány. Nyíregyháza, a tiszántúlnak igen sokfelé elágazó fontos gócpontját képezi, és mint ilyen központul szolgál a sokirányból egyes-bajos dolgaikban elintézését keresőknek. Gyakran fordulnak meg az állomáson elhagyott nők és a kórházakból többnyire teljesen pénztelenül hazatérő lábadozó betegek, akik Abonyi Gyula állomásfőnök és feleségének szíves

jóvoltából kisebb-nagyobb anyagi támogatásban részesülnek. A missziók felsorolt vezetői és munkatársaik áldozatkész munkásságuk által tiszteletreméltó önzetlenséggel szolgálják a nők és gyermekek erkölcsi és szociális megmentésének eszményi feladatát.

A mentési munka, a tanács- és segélynyújtás eseteinek statisztikai kimutatását ezen jubiláris kötetünk utolsó fejezetében közöljük.

A sok közül kiemelt néhány jelentékenyebb eset részletezése tájékozással kívánt szolgálni azon sokirányú erkölcsvétfelmi és nemzetvédelmi mentő munkából, amely gócpontjainkon és határainkon, hol oly sok keserű könny hull a magyar földre, intenzív eredménnyel folyik.

Az ősszel, nagybányai vitéz Horthy Miklós kormányzó felesége nyomorenyhító-akciójának megindítása alkalmával, a nemzethez intézett felhívásában, többek között a következőket mondotta: „Olyan kevesen vagyunk mi magyarok, hogy egyetlen magyar élet vergődését, vagy pusztulását sem szabad tétlenül néznünk.” Ez kivétel nélkül mindenkire vonatkozik, és a jó Istenben vetett reménnyel kell hinnünk, hogy Főméltóságú Asszonyunk nemes szándékok szeretetből fakadó célkitűzéseit, melyet Egyesületünk is vezéreszméinek ismer el, a Mindenható áldása kíséri.

A Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen vezetősége a pályaudvari misszió működéséről évente jelentést tesz az Erkölcsrendészeti Központi fiatósághoz, amely ezt a belügyminisztérium illetékes ügyosztályába való felterjesztés útján Genfben, a Nemzetek Szövetségének továbbítja. Hogy ezen évi jelentések Genfben méltánylásban részesülnek, igazolja az 1931. április 21-27-ig tartott ülésekről küldött jegyzőkönyv, mely szerint az angol kiküldött Mr. Harris a következőket mondta: „Les Rappports de la Hongrie et de la Pologne, offrent un intérêt particulier et provent qu' il a été fait un travail extrêmement utile”. Magyarország és Lengyelország jelentése különösen érdekes, és tanúsítja, hogy ezen országokban kiválóan hasznos működést fejtettek ki.

A genfi Nemzetek Szövetsége 1933. évi közgyűlésének világszerte szétküldött jegyzőkönyvében egész terjedelmében közölte a „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” pályaudvari missziós jelentését, amivel nővédelmi munkásságunk nemzeti és nemzetközi vonatkozásban való méltánylását és missziós szervezetünk teljesítményének elismerését fejezte ki.